

Titel: VIII.

Citation: "VIII.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476*, s. 345.
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g01-shoot-d1e98494/facsimile.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind I. Spalte 1-1476*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

til det 2de Aar, og det 3jendte heller ikke renter, end at, naar den haaberende Bane ikke skal blive offentlig, vil en saadan Begjering hyppig fremkomme fra denne Klasse; men naar dette sterr og Bekommande dertil skal frentes i Rigstjeneste i 16 Aar, vil han ikke have offentlig sin Tjenestepagt forud med det 4de Aar. Nu er det indbragt ganske klart, og dette er ogsaa offentlig, at en stor Deel Embedsmænd, især i de mindre betydte Embedsstillinger, ville komme til at hylde disse i tidligere Aar, nemlig det 3de, eller dog i en Aker af nogle og 30 Aar; men hvorledes det da, navnlig naar det opnaar en Aker — og derpaa er dog Børnepigten beregnet — vil, uden at gjere hyppige Underlagte fra denne Bestemmelse for Embedsmændenes Bekommande, blive muligt, at Embedsmændene kunne kaldes til en Rigstjeneste, uden at dette vil viese forstærket paa Embedsmændenes Bestjerske, det maa jeg tilføje, ikke er mig klart. Men jeg maa efter min Anskuelse ønske, at der for Fremtiden ikke finder nogen Underlagte fra Børnepigten Sted ad den administrative Veie, og jeg er derfor af den Formening, at der hellere i nærværende Underlagte, saaledes som i de tidligere Underlagte, maa optages en Bestemmelse om en Rigstjeneste, som Bekommande skal have udvænet, forud før han gives ham noget Embede, f. Ex. i 4 Aar, men at han da lønnes, naar han er bleven Embedsmænd, skal være fritaget for videre Rigstjeneste. I modsat skal frygte jeg meget for, at man gjennem Tidensforløbet vil komme til at tilstaae en stor Deel af de Begjæringer, som man ad legislativ Veie vil have afkastet. I de ældre Underlagte var der tillige tilstaaet de sidste Stoletræer i Byerne og paa Landet en lignende Underlagte, og det forekommer mig, at det Samme taler for dette Underlagte, som for Embedsmændenes.

Med Hensyn til den Bestemmelse, som er bleven staaende i § 6, da det er for det første en Sejlsøge, at naar andre Embedsmænd erholdt Underlagte for at udvæne Mere end den egentlige fysiske Rigstjeneste i 4 Aar, maa det Samme komme til Anvendelse paa den geistlige Stand. Men det, som denne Paragraph indeholder, gaar videre; thi det bestaaer her, at Embedet, der har modtaget den geistlige Ordination, er fritaget for al Rigstjeneste og udslettet af Rullerne, og dette maa altsaa være hentet fra en anden Betragtning end Hensynet til Embedets Bestjerske, og hvilket det vil ikke hidtil hyppigen vil have været Tilfældet, at Nogen har modtaget den geistlige Ordination og derefter er gaaet over til den civile Stand, er dog dette et Tilfælde, som i Fremtiden oftere kunde indtræde, naar en, ved at blive Person-Capellan og som saadan bliver ordineret, kunde eftervære sig vedvarende Underlagte for Rigstjeneste.

Ordfør. Med Hensyn til hvad jeg vilde have ytret, kan jeg allerede henholde mig til den ærede Rigsdagsmand, som nyd taler, dog skal jeg tilføje, at naar her handlet om at fatte nærmere Bestemmelser angaaende Embedsmændenes Underlagte for Børnepigten, maa der tillige toges Hensyn til det almindelige Udtryk i de ældre Underlagte, "Communal-Embedsmænd", hvilket maaske maatte have nogen Indbegrænsning. Hvad de geistlige Embedsmænd angaar, saa antager jeg det for mit Bekommande ikke for passende, at en ordineret, geistlig Embedsmænd i noget Tilfælde skulle gjere Rigstjeneste. Jeg gaaer just ikke til de Tilfælde, i hvilke Tilfælde vilde han altsaa ikke være fritaget for Rigstjeneste, hvis den geistlige Ordination hertil ikke havde været tilstrækkelig. Jeg tror derfor ikke, at man bør gjere nogen Forandring i denne Henseende i Underlagte § 6, der indeholder en Bestemmelse, der forekommer mig som passende, at derimod ingen Indbegrænsning kan gjøres. I Henseenderne i det ældre Underlagte, der blev foretaget Underforberedelserne i Marts 1846, navnlig den 6te Paragraph, indeholdt ogsaa et særdeles Tillæg om, at de, der havde modtaget den geistlige Ordination, skulle være frit for al Børnepigt, og det forekommer mig, at dette var aldeles passende, og den Interesse, som det med Hensyn til Landets Besvarelse kunde have, at ogsaa disse Mænd skulle gjere Rigstjeneste, er saa ringe, at de Hensyn, der tale for dette Underlagte herfor, maa være overvældende. Tilføjet tror jeg, at den Bestemmelse, der var foreslaet

i det ældre Underlagte § 6, hvorefter enhver Embedsmænd som saadan skulle fritages for Rigstjeneste, dog at han først maatte have gjort visse Aars Garnisonstjeneste, var saa lidet indbragte i Landets Forberedelser i det 3de og 4de Aar og saa overensstemmende med Statens Interesse, at den tillige vilde optages i den nye Lov. Dylaa fandt denne Bestemmelse i sin Tid ved Sagens Forberedelse for Besvarelseskommissionen i 1844 og 46 ikke den mindste Modsigelse. — Det var dette, jeg vilde tilføje mig at sige.

Ordfør. De foregaaende Talere have egensidig, efterat jeg forlangte Ordet, sagt, hvad der var min Hensigt at sige; men da Ordet er overladt mig, tillader jeg mig blot den Bemærkning til § 6, at da den staaer som en eneste Underlagte fra Børnepigtens Almindelighed, bør den indskrænkes saameget, som det Niende tillader; men nu forekommer det mig, at Paragraphen i Sammenhold med § 16 aabner en Uvei for enhver theologisk Candidat til at sige sig for Børnepigten, naar han blot har en Aker eller Ven, der som Præst vil søge at fæste ham Naam af sin Person-Capellan, og denne Befrielse synes mig endogaa efter Paragraphen at maatte gjælde uden Hensyn til, om den Bekommande fort efter Ordinationen, naar Udslettelse af Rullen er foretaget, indtræder i hvilken som helst verdslig Livsstilling. Da jeg derhos er langfra at tro, at de theologiske Candidater ønske, at en saadan Uvei skal staa dem aaben, tillader jeg mig den Formening, at Paragraphen bør forandres henhent, at alle Ordinationer alene, naar alle Embeds-Kandidater paa eget Ans og Tilføje kommer til, skal berettigede Bekommande til at udslette af Rullen; og skulle det, som jeg er villig til at indbringe, komme i Strid med det geistlige Fædres Gevæ, at den, som er ordineret, sjønt ikke skal Embedsmænd, tillige er Militær, nu saa bestemme man hellere, at Ingen maa ordineres, forud han enten er faldet til Embede paa eget Ans og Tilføje, eller har udjent, eller frigjort sig idemindste for Garnisonstjenesten. Ingen vilde da ved Mot at hævde sig Naam af Person-Capellan, uden Hensyn til, hvilken Plan han end har for sin fremtidige Livsstilling, aldeles kunne sige sig for civil Landtjeneste, og det er i denne Henseende, jeg tillader mig at forbeholde mig et Forandringsforslag.

Ordfør. Da det Underlagte, der har stillet et Indbringningsforslag til § 6 ikke er tilstede, skal jeg tillade mig at erklære, at jeg idemindste tillidsfuld passer mig til ham. Jeg vil ikke gaar ind paa det Spørgsmaal, hvorvidt det fra et borgerligt Standpunkt kunde være ønskeligt, at Staten i Almindelighed fritag samtlige sine Embedsmænd fra at gjere Rigstjeneste; men forudsat, at Underlagtes Bestemmelse ikke skulle forandres derhen, saa seer jeg ingen, hverken kirkelig eller borgerlig Grund til navnlig at undtage dem, som have modtaget den geistlige Ordination. Jeg vil ikke omtale, at naar det virkelig skal være en Lov om almindelig Børnepigt, saa ønske jeg saa saa Underlagter, som muligt, ja om muligt, set ingen; jeg vil heller ikke omtale, at det seer heel underligt ud, naar § 6 undtager dem, som have den geistlige Ordination, og § 7 alle dem, som ere domte paa Væren eller have lidt Straf af offentlig Arbejde — en saa nær Sammenligning af disse 2 Classer af Individuer, synes mig, seer mindre godt ud; men, idet jeg ganske fortelligt skal tillade mig at støtte mig til den Grund, der allerede er gjort af et Par Rigsdagsmænd, at det isølge den her omhandlede Bestemmelse, sammenholdt med Underlagtes § 16, vilde være let for en theologisk Candidat at unddrage sig Børnepigten, skal jeg nu gjere en ganske kort historisk Bemærkning. En Præst, Kjeld Stab, havde været Rytter før han blev Præst, og jeg veed ikke, at han derfor var en daarliger Præst, og da Svendsen senere døde ind i Norge, satte han sig som Præst i Episkopen for en Præst, til af Regjeringen endog en Overbefaling, og tjente som en Karl i Krigen; men jeg veed indimellem heller ikke, at han blev en daarliger Præst bagefter for det. Derill kommer ogsaa, at dersom Præsten paa Grund af det Embede, som han har opnaaet i Staten, ikke selv havde villet forrette sin Tjeneste, maatte der jo, efter Underlagtes § 25, staa den samme Uvei aaben for ham, som for enhver Anden, til at stille sig sig. Endelig forekommer det mig ganske forunderligt, at man kan have saameget at indvende imod, at Præsten selv griber Børgen, medens man dog finder det i sin Orden, at han opfordrer Andre til